СУЧАСНІ ТЕРМІЧНІ ПОКАЗНИКИ МЕЗОКЛІМАТУ ПІВНІЧНО-СХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

КОРНУС А. О.

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

За останній період спостерігається поступова перебудова усієї кліматичної системи, яка супроводжується підвищенням температури повітря. Для визначення сучасних термічних показників мезоклімату Північно-Східного регіону України були використані дані з метеостанцій Семенівка, Чернігів, Ніжин (Чернігівська область), Дружба, Конотоп, Суми (Сумська область), Лубни, Полтава (Полтавська область), Харків та Лозова (Харківська область), отримані протягом 2005-2017 рр. Їх рівномірне розміщення по території дослідження забезпечує репрезентативність отриманих кліматичних показників.

Розглянемо дану тенденцію на прикладі метеостанції Семенівка. При порівнянні річного ходу температур сучасного періоду із багаторічною нормою (рис. 1), виявлено, що зростання середньорічних показників на метеостанції Семенівка відбувається в основному за рахунок зимового сезону. Найбільше відхилення від багаторічної норми спостерігається у грудні і становить 2,7°С. Найменше підвищення термічного фону зафіксоване у жовтні і становить лише 0,1°С. Відповідність сучасних показників температури повітря багаторічній нормі спостерігаємо у вересні, коли показник середньомісячної температури повітря становить +14°С. Відхилення показника середньорічної температури повітря від багаторічної норми становить 1,2°С.

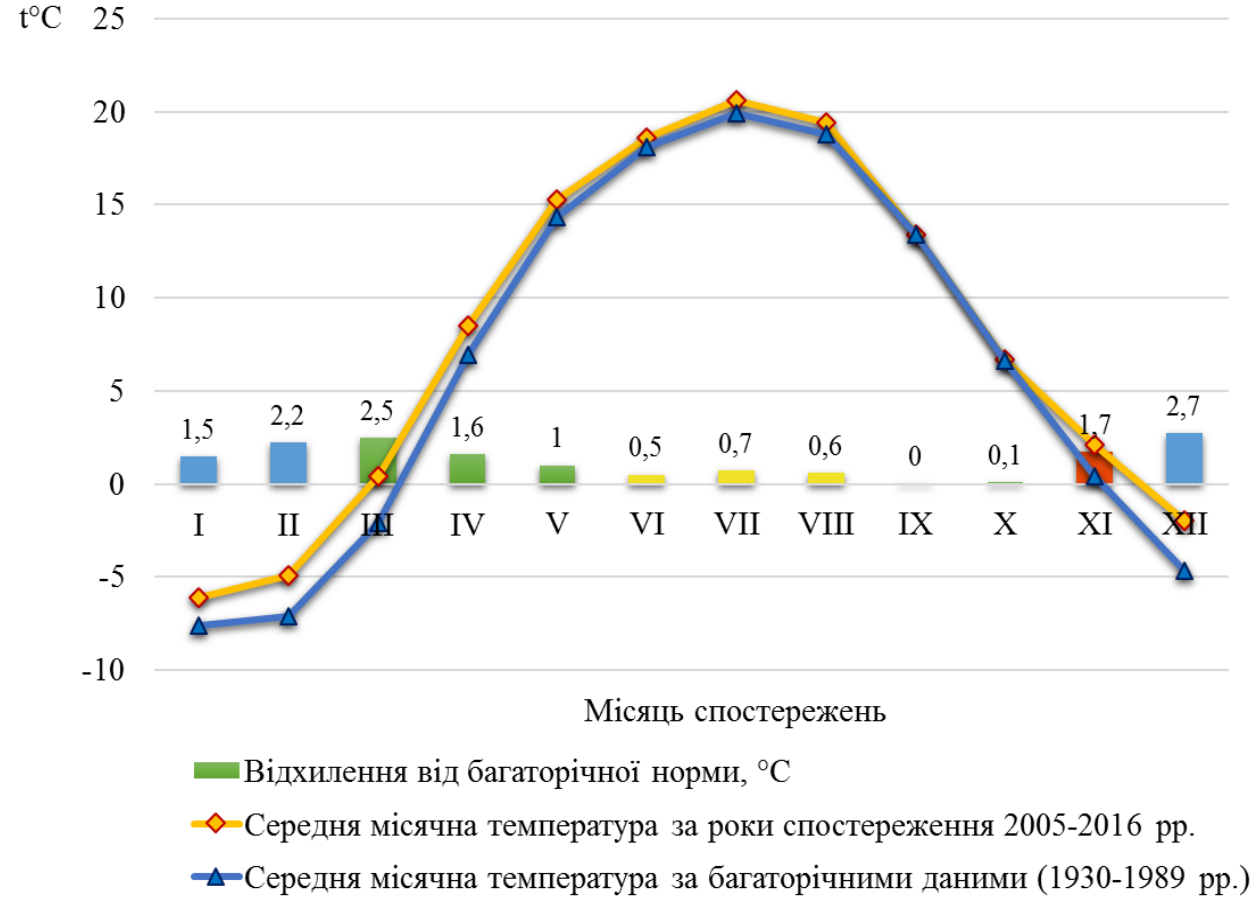

Рис. 1. Річний хід температури повітря на метеостанції Семенівка

Подібна картина спостерігається й на інших метеостанціях, з невеликими відмінностями місячних і сезонних термічних показників (метеостанції Харків, Лубни і Лозова). Для названих метеостанцій максимальне перевищення показників температури повітря понад багаторічну норму характерне не для зимового, а для весняного сезону.

На метеостанції Харків встановлено найбільше для території дослідження перевищення середньої річної температури повітря понад багаторічну норму – аж на 2°С. Найсильніше зросли температури весняних місяців (рис. 2), особливо у березні, – на 3,5°С. Найменше потеплішав жовтень, – лише на 0,9°С. Середня річна температура повітря за сучасний період спостереження по метеостанції Харків становить +9,1°С.

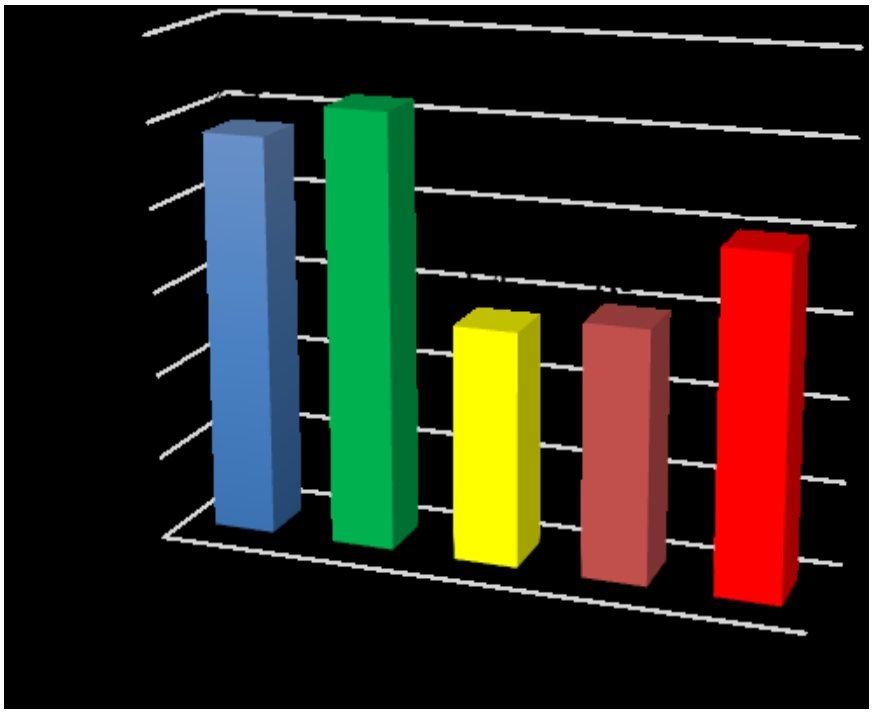

Рис. 2. Зростання температури повітря (2005-2017 рр.) за сезонами року порівняно з багаторічною нормою на метеостанції Харків, °С

Середньомісячні температури липня за 2005-2017 рр. становили від +20,0°С на півночі (Дружба, Семенівка) до +22,5°С на півдні регіону (Харків, Лозова). Найнижча температура повітря характерна для січня місяця і змінюється від –4,6°С на північному-заході (Чернігів) до мінімального значення –6,9°С на сході (Суми).

Встановлено, що середньорічні температури повітря в цілому на території дослідження у порівнянні із багаторічною нормою підвищилися на 1°С (від +6,5°С до +7,5°С) на північному-сході; на північному-заході і у центральній частині регіону перевищення становить до 1,5° (від +7°С до +8...+8,5°С), а на південному-сході території – до +2°С. Найбільший приріст температури спостерігається на південному-сході території, а саме на метеостанціях Харків, Лозова і Полтава, де середні річні температури повітря до +9,1...+9,2°С

За осередненими показниками метеостанцій Північно-Східного регіону України найбільше потепління характерне для зимового періоду і досягає в середньому 2,5°С понад багаторічну норму. Дещо менше перевищення середньомісячних температур характерне для весняного періоду. У літній період, пересічне значення приросту температур сягає 0,6°С. Найменше відхилення середньомісячних температур повітря характерне для місяців осіннього сезону, особливо для вересня, середньомісячні температури якого взагалі перебували в межах кліматичної норми.